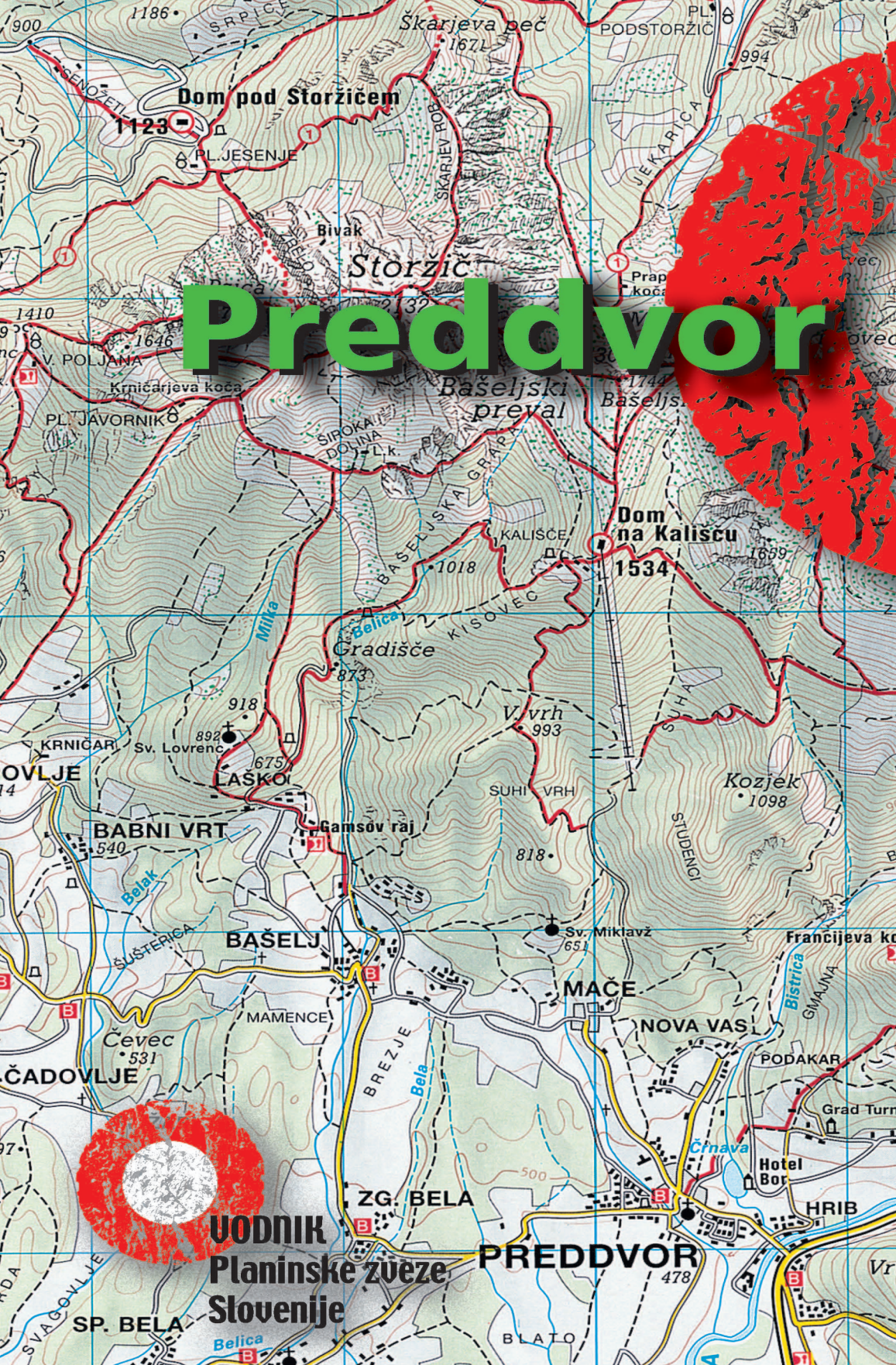

Preddvor

UODNIK
Planinske zveze
Slovenije

PREDDVOR

KAZALO

Predgovor	5
Praktični napotki	15
Planinske kočje	16
Poti	19
Oprema	20
Gorska reševalna služba	22
Gorski vodniki	23
Zemljevidi, literatura, informacije	24

Dolinski izleti

1. Sveti Lovrenc	25
2. Čemšenik	29
3. Sveti Jakob	32

Sredogorski pohodi

4. Potoška gora, Javorjev vrh	39
5. Zaplata, Hudičev boršt	43
6. Kališče	48
7. Mali Grintovec, Srednji vrh, Cjanovca	56
8. Krvavec	60
9. Cojzova kočja	70

Visokogorske ture

10. Storžič	76
11. Grintovec	82
12. Kokrska Kočna, Jezerska Kočna	88

PREDGOVOR

Ce se odločimo zastaviti korak na tisto stran Gorenjske, kjer se iz nižin desno od avtoceste Ljubljana–Jesenice dviga v nebo markantni Storžič, bi se morda v nekem drugem času lahko srečali z eno od najbolj krhkih občudovalk našega gorskega sveta, Josipino Turnograjsko Urbančič. Prvi slovenski književnici in pesnici z gradu Turn nad Preddvorom se je mogoče pokloniti pred kipom na grajskem pročelju, v notranjosti gradu pa v njeni spominski sobi. Grad je danes urejen v dom starejših občanov Preddvor. V svoji preprosto zasnovani »poemi«, hvalospevu naravi, pesnica občuteno zaživi s svojo gorsko okolico:

*Skale blede, osneženi
in v nebo kipeči vrhi
se blišče v njegovem žaru,
kakor démanti plameči.
Zor rumeni opasuje
snežne vrhe in zavija
zemljo vso v krasoto rajsko ...
O, prekrasna je narava!*

Z razglednega pobočja preddvorskega gradu Turn se razkošno razkazuje bistra Kokra, ki prav tu zapušča svoje tesni in se sreča z dolinskim svetom osrednje Gorenjske. Prometna zveza s Koroško, ki je njega dni potekala po dolini Kokre, je bila ena od najbolj živahnih povezav, ko so iz Trsta še tovorili vino celo tja gor do Podjune in morda celo do Dunaja – in nemara tudi sol, kar je bilo takrat najstrožje prepovedano. To pot so poleg tovornikov poznali tudi rokovnjači.

V občinsko središče Preddvor se pripeljemo z magistralne ceste Kranj–Jezersko; od njenega levega odcepa v kraju Tupaliče je oddaljeno le nekaj sto metrov. Nobenega dvoma ni, da so okoli tega občinskega središča, oddaljenega le okoli 10 km od Kranja,

Ljudje živeli že v starejši kameni dobi, najstarejšem obdobju človeške zgodovine, torej vsaj 100.000 let pred našim štetjem. Najstarejše ostanke človekovega delovanja so arheologi tod našli v Mokriški jami pod Mokrico (1853 m) severovzhodno od Krvavca, iz naslednjih obdobj človeške zgodovine pa med drugim na Apnišču med Možjanco in Štefanjo goro, na Gradišču in Sv. Lovrencu nad Bašljem ter na Sv. Jakobu nad Potočami. Prvo naključno arheološko najdbo rimskih novcev iz doline Kokre je zabeležil slovenski zgodovinar Anton Tomaž Linhart iz Radovljice, sicer bolj znan kot pisec prvih slovenskih dram *Županova Micka* in *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*. Nedaleč od Sv. Jakoba in bližnje Planinske kočice Iskra so arheologi šele leta 1983 odkrili zidove rimske gorske višinske naselbine in med njimi nekaj predmetov, ki kažejo na to, da so naselje v dobi preseljevanja narodov porušili Huni.

Mogočni dvatisočak Storžič, osamelec nad gorenjskimi ravninami, je videti od daleč kot razmeroma lahko dostopna gora, ob najbližjem srečanju pa pokaže, da na njegov vrh ni niti ene same prav lahke poti.

Foto: Božidar Lavrič

Nad Sv. Lovrencem in Bašljem je na začetku Bašeljske grape pod Storžičem še mogoče videti ostanke Gradišča, sto metrov dolgega in pol toliko širokega arheološkega najdišča, naravno zavarovane vzpetine med Velikim vrhom in Sv. Lovrencem. Skalnat, z gozdom porasel vrh s treh strani varuje obzidje, na četrti, vzhodni strani pa je naravno obzidje soteska Pekel, del hudourniške rečice Belice. Ime Gradišče seveda spominja na nekdanje naselje, na kar kaže tudi oblika vršnega dela hriba, pod katerim so skoraj gotovo ostanki naselbine. To najbrž potrjuje tudi listina iz srede 12. stoletja, v kateri piše, da je nad Bašljem kraj, »pripraven za grad, na katerem pa je njega dni itak že stala utrdba«.

Preddvor se je že v 12. stoletju razvil v dokaj pomembno središče severovzhodno od Kranja. O tem pripovedujejo zapiski o tamkajšnjih uglednih domačinih, ki so smeli pričati pred sodišči ali so bili navedeni pri pogrebih znanih sodobnikov. V zgodovini je bil kraj prvič omenjen leta 1147, ko se je koroški vojvoda Bernard Španhajmski udeležil križarske vojne; takrat so samostanu v Vetrinju nedaleč od Celovca podarili Preddvor, ki se je takrat imenoval Novi dvor. Istočasno je bilo zgodovinsko zabeleženo, da so takrat v Vetrinju dobili v dar štiri kmetije »na Kranjskem v Preddvoru pod Alpami, ki se dvigajo nad dvorom, katerega so pozneje postavili med češnjevimi drevesi«, poleg tega pa še veliko preddvorsko posestvo (kamniškega) ministeriala Bertolda Andeškega Majnhardarja iz Kokre.

Visoko nad vstopom v dolino Kokre, po kateri je vodila na Jezersko in dalje na Koroško prastara pomembna tovorna pot, je po Valvasorju že v 12. stoletju stala utrdba Novi grad, imenovana tudi Pusti grad, ki je večkrat omenjena v srednjeveških listinah. Med drugim je bil grad dolgo last preddvorske družine Ecker, plemenite Ekg, katere družinski poglavarji so se uveljavili kot podjetni gospodarstveniki in fevdniki celjskih grofov. Novi grad pri Kokri, ki ga je kupil Jakob Ekg, je bila ena od njihovih najvažnejših posesti. Eden od plemenitašev Ekgov, Jurij, je začel graditi velik in dobro utrjen grad Brdo, sedanji slovenski protokolarni center, kjer so, kot je znano, njega dni domovali tudi baroni

1. SVETI LOVRENC, 892 m

lahak dolinski izlet

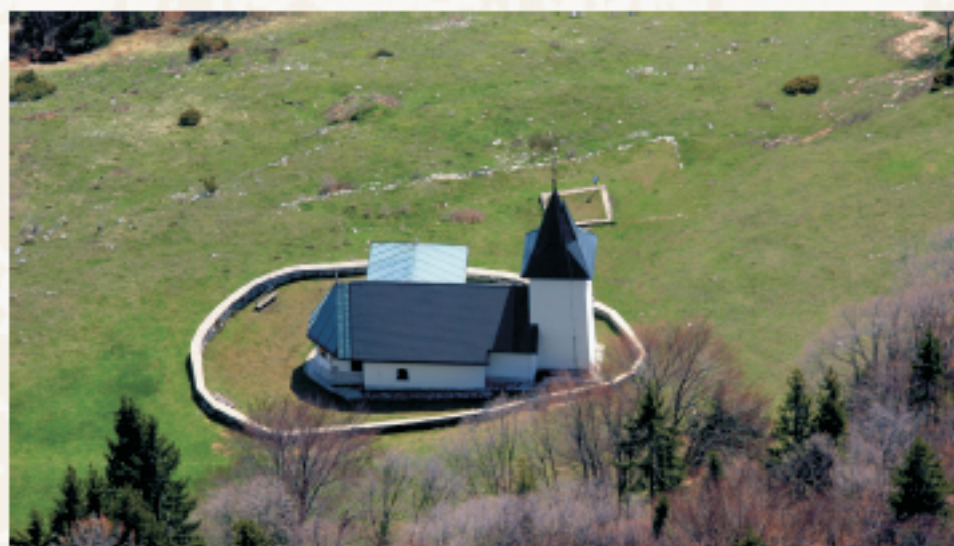
Izhodišče: kmetija Vaškar, 700 m

Višinska razlika: 192 m

Čas hoje: pol ure do cerkve

Oprema: izletniška

Ena od prvih panoramskih slik, ki se obiskovalcu vtisne v spomin, ko se ob prvem obisku v Preddvoru ozre na storžiško stran, je bela cerkvica na golem travnatem griču, okoli katerega se razprostirajo prostrani gozdovi. Iz občinskega središča se zdi ta vzpetina kar visoko in daleč. Videz ne vara; cerkev sv. Lovrenca, ki se razgleduje s te čistine med gozdovi, je v resnici več kot 400 višinskih metrov nad Preddvorom. Če bi stala na gorskem osamelcu, bi bila videti iz doline reke Kokre še precej mogočnejša,

Zgledno obnovljena cerkvica Sv. Lovrenca je skupaj z bližnjim Gradiščem bodisi cilj planinskega sprehoda, bodisi pripravljalni pohod za napomejše planinske poti.

Foto: Mirko Kunšič